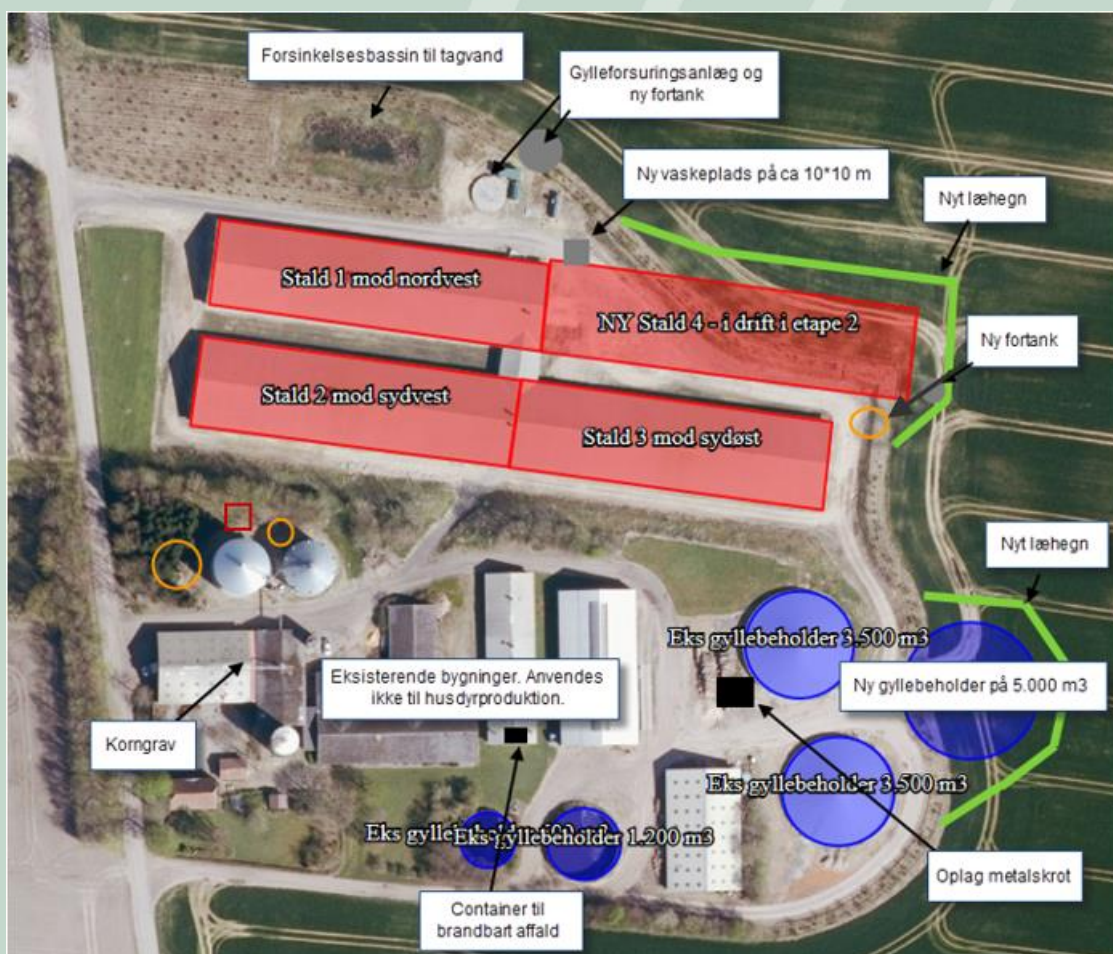

Miljøgodkendelse

Husdyrbrugloven § 16a

Østerskovvej 4, 8670 Låsby

DATABLAD

Beliggenhed	Østerskovvej 4, 8670 Låsby
Ejer	John Jakobsen
Adresse	Gl. Århusvej 17, 8670 Låsby
Tlf. nr.	22847507
E-mail.	john@jgagri.dk
Matr. Nr. og Ejerlav	15d Låsby By, Låsby
CVR nr.	35115048
CHR. nr.	10423
Ejendoms nr.	9055
Driftsansvarlig	John Jakobsen
Brugstype	Slagtesvin
Tilsynsmyndighed	Skanderborg Kommune
Godkendelses dato	2. januar 2023
Næste revurdering	2031

Indhold

1.	Kommunens afgørelse	5
1.1	Godkendt produktionsareal	5
1.1.1	Frist for udnyttelse	6
1.1.2	Erhvervsmæssig nødvendighed	6
1.2	Vilkår	7
1.2.1	Generelle vilkår	7
1.2.2	Vilkår om produktionsareal	7
1.2.3	Vilkår om ammoniakreducerede virkemidler	8
1.2.4	Vilkår til lugtreducerende virkemidler	8
1.2.5	Vilkår om støj	9
1.2.6	Vilkår om håndtering af affald	9
1.2.7	Vilkår om bekæmpelse af skadedyr	9
1.2.8	Vilkår om håndtering af gylle og vaskevand	9
1.2.9	Vilkår om egenkontrol	10
1.2.10	Vilkår til forebyggelse af uheld	11
1.2.11	Vilkår ved ophør	11
1.3	Offentliggørelser	11
1.4	Klagevejledning	12
1.5	Resume af godkendelse	13
1.6	Alternativer	14
2.	Ansøgning og Miljøvurdering	15
2.1	Lovgivningsmæssig baggrund	15
2.2	Beskrivelse af det ansøgte projekt	15
2.3	Produktionsareal og husdyrhold	16
2.4	Anlæg og Beliggenhed	16
2.4.1	Faste afstandskrav	16
2.4.2	Opbevaringskapacitet	17
2.4.3	Affald	18
2.5	Potentielle nabogener	19
2.5.1	Skadedyr	19
2.5.2	Støv	19
2.5.3	Støj	19
2.5.4	Lys	19
2.5.5	Transporter til og fra ejendommen	20
2.6	Jord, grundvand og overfladevand	20
2.6.1	Jord og grundvand	20
2.6.2	Håndtering af overfladevand	21
2.7	Lugt	21
2.7.1	Staldsystem og teknologi	25
2.8	Natur	25
2.8.1	Natura 2000	27
2.8.2	Bilag IV arter	27
2.8.3	Anden beskyttet natur	28
2.9	Landskabelige- og kulturhistoriske værdier	31
2.9.1	Landskab	31
2.9.2	Kulturhistorie	32
2.10	BAT	34

2.10.1 Ammoniak	35
2.10.2 Fodring.....	35
2.10.3 Vand- og energiforbrug	35
2.10.4 Management og miljøledelse	36
3. Bilag	38
3.1 Miljøkonsekvensrapport	38
3.2 Ansøgningsskema etape 1	38
3.3 Ansøgningsskema etape 2.....	38
3.4 OML-beregning, etape 2	38

1. Kommunens afgørelse

1.1 Godkendt produktionsareal

Skanderborg Kommune meddeler hermed godkendelse i to etaper til et produktionsareal på $3 \cdot 1.531 = 4.593 \text{ m}^2$ i eksisterende stalde og 1.897 m^2 i en ny stald, i alt 6.490 m^2 produktionsareal til slagtesvin på Østerskovvej 4, 8670 Låsby.

Staldanlæggene kan med denne miljøgodkendelse udnyttes fuldt ud inden for grænserne for dyrevelfærdsreglerne.

Miljøgodkendelsen meddeles i henhold til *Husdyrgodkendelsesloven*¹ – samt reglerne i *Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen*², som begge har til formål at begrænse forurening og gener fra erhvervs-mæssige husdyrbrug. Godkendelsen omfatter alene anlægget beliggende på Østerskovvej 4, 8670 Låsby.

Kommunen traf i februar 2019 afgørelse om Miljøgodkendelse af etape 1 og 2. Denne afgørelse blev påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som i februar 2022 hjemviste afgørelse til fornyet behandling, da der i mellemtiden var kommet ny viden om beregning af lugtspredning med OML-modellen.

Denne afgørelse, som er genbehandling af den hjemviste afgørelse, er truffet på grundlag af skema nr. 234411 og 233593, herunder beregningsmodeller fra ansøgningssystemet, opdaterede, supplerende OML-beregninger og kommunens registreringer og vurderinger.

Det aktuelle projekt er vurderet ud fra de generelle beskyttelsesniveauer i bilag 3 i *Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen*. Projektet forudsættes at leve op til de gældende vand- og naturplaner.

Miljøgodkendelsen erstatter den tidligere godkendelse fra 2010 med tillæg fra 11. marts 2015 på samme ejendom. Der stilles nye vilkår, som skal sikre at den samlede produktion lever op til kravene i den nuværende husdyrgodkendelseslov.

Hvis denne miljøgodkendelse påklages og derefter hjemsendes, eller ændres til et afslag, vil den oprindelige miljøgodkendelse fortsat være gældende.

Godkendelsen skal revurderes første gang, når der er forløbet 8 år og derefter hvert 10. år.

Ersholtvej 17, 8670 Låsby er tilknyttet samme ejendom som Østerskovvej 4, 8670 Låsby. Der har tidligere været husdyrproduktion på Ersholtvej 17. Dette er nu ophørt. Hvis husdyrproduktion på Ersholtvej 17, 8670 Låsby skal genoptages, vil det forudsætte en særskilt miljøgodkendelse af anlægget på Ersholtvej 17 da de to anlæg ikke er eller bliver forureningsmæssigt forbundne. Der findes en gyllebeholder Ersholtvej 17, som fortsat er i brug, og er underlagt krav om 10-års beholderkontrol, så længe den er brug.

¹ Lovbekendtgørelse nr. 520 af 1. maj 2019 af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug og ændringslov af 28. februar 2017.

² Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen nr. 2225 af 27. november 2021

Der gøres opmærksom på, at etablering af de nye anlæg ikke må igangsættes, før der er givet tilladelse til udledningen af tagvand og overfladevand og givet en byggetilladelse fra Skanderborg Kommune. I øvrigt gøres opmærksom på, at tillægget ikke fritager fra krav om eventuel tilladelse, godkendelse, dispensation eller lignende efter anden lovgivning og for andre bestemmelser.

1.1.1 Frist for udnyttelse

Senest 6 år efter godkendelsen er meddelt, skal den være udnyttet. Det vil sige, at nyt byggeri skal være færdigmeldt og produktionen startet. Hvis en del af afgørelsen ikke er udnyttet, bortfalder den del som ikke er udnyttet.

Hvis godkendelsen ikke har været helt eller delvist udnyttet i tre på hinanden følgende år, bortfalder den del af godkendelsen, som ikke har været udnyttet.

1.1.2 Erhvervsmæssig nødvendighed

Den produktion af slagtesvin, som er målet på landbrugsejendommen på Østerskovvej 4, 8670 Låsby, forudsætter den nødvendige staldkapacitet. Dette opnås ved at udnytte de eksisterende stalde 1-3 og bygge stald 4.

Fra Miljøstyrelsens husdyrvejledning (www.husdyrvejledning.mst.dk) er det beskrevet, at: *Det er Miljøstyrelsens vurdering, at byggeri til brug for husdyrbrug i langt de fleste tilfælde vil være erhvervsmæssigt nødvendigt, bl.a. fordi landmanden som udgangspunkt ikke har interesse i at opføre byggeri der ikke er nødvendigt for driften af husdyrbruget. Langt de fleste husdyrbrug vil desuden ligge på landbrugsejendomme. Det vil i sådanne tilfælde sjældent være nødvendigt, at det fremgår eksplicit af afgørelsen, at der er tale om erhvervsmæssigt nødvendigt byggeri. De tilfælde, hvor kommunens vurdering vil kunne have selvstændig betydning, vil formentligt alene være, hvor der er tale om så omfattende byggeri, at det får industrilignende karakter, eller tilfælde hvor der er tale om byggeri til brug for små hobbybrug.*

Kommunen vurderer på den baggrund, at både udnyttelse af de eksisterende stalde og opførelse af stald 4 ligger inden for "sædvanlig størrelse", når der er tale om byggeri af slagtesvinestalde, i et landbrugserhverv, hvor produktionerne generelt samles på færre, men større enheder, og dermed er erhvervsmæssig nødvendig for landbrugsdriften på ejendommen, uden at have industrilignende karakter.

Gyllen i de eksisterende stalde forsures, mens gyllen fra den nye stald ikke vil blive forsuret. Da forsuret og ikke-forsuret gylle skal opbevares adskilt for, er det, udover nødvendig kapacitet, nødvendigt med en ny gyllebeholder.

1.2 Vilkår

Denne miljøgodkendelse meddeles på nedennævnte vilkår. Konkrete bestemmelser i lovgivningen og bekendtgørelser, som generelt er gældende for alle husdyrbrug, er som udgangspunkt ikke stillet som vilkår for godkendelsen.

1.2.1 Generelle vilkår

1. Et eksemplar af nærværende godkendelse skal til enhver tid være tilgængelig på landbruget, og driftspersonalet skal være orienteret om godkendelsens indhold.

Landbrugets indretning og drift skal miljømæssigt være i overensstemmelse med de oplysninger, der ligger til grund for godkendelsen, herunder de vilkår som er stillet for godkendelsen.

2. Beredskabsplanen skal være umiddelbart tilgængelig for alle med ærinder i stalden.
3. Opbevaring af diesel og fyringsolie i overjordiske tanke skal til enhver tid ske i en typegodkendt beholder, som står på fast og tæt bund, således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
4. Der kan etableres en stald 4, med et brutto areal på op til 2.606 m², og en ny gyllebeholder på op til 1.234 m²/5.000 m³ og en ny fortank i forbindelse med forsøringsanlægget. Placeringer jf. figur 2-1.

1.2.2 Vilkår om produktionsareal

5. Godkendt produktionsareal

Tabel 1-1 Tilladt produktionsareal

Stald og dyretype	Produktions areal, m ²	Gulvtype	Teknologi
1 – mod nordvest, Slagtesvin	1.531	Delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv	Forhøjet ventilationsafkast bevares Gylleforsuring og separation ved Smellfighter systemet
2- mod sydvest, Slagtesvin	1.531	Delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv	Forhøjet ventilationsafkast bevares Gylleforsuring og separation ved Smellfighter systemet
3- mod sydøst, Slagtesvin	1.531	Delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv	Forhøjet ventilationsafkast bevares Gylleforsuring og separation ved Smellfighter systemet
4- etape 2 mod nord-øst Slagtesvin	1.897	Delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv	Forhøjet ventilationsafkast Gyllekøling
I alt	6.490		

Staldanlæggene kan med denne miljøgodkendelse udnyttes fuldt ud inden for grænserne for dyrevelfærdsreglerne, som ses tabel 2.

6. Den nye stald skal tilpasse de øvrige stalde i farve og højde.

7. Ventilationsafkastene på alle staldene skal være forhøjet til minimum 9 m over terræn og placeres jf. OML-beregningen for etape 2. Alle afkast skal have en indre diameter på 0,8 m, og være placeret som angivet på figur 2-2.
8. Der skal opretholdes ”god staldhygiejne” for at minimere lugtemissionen
9. Beplantningen øst og nord for den nye stald, og omkring den nye gyllebeholder skal bestå af hjemmehørende arter i minimum tre rækker og være etableret senest 1 år efter stalden er opført og senest 1 år efter gyllebeholderen er opført.
10. Der skal være opnået tilladelse til afledning af tagvand og overfladevand inden byggeriet af stald 4 sættes i gang.

1.2.3 Vilkår om ammoniakreducerede virkemidler

11. Teltoverdækning med indvendigt skørt på to eksisterende gylleholdere på 3.500 m³ hver og den nye gyllebeholder.
 - Åbning af teltdugen må kun ske i forbindelse, ed omrøring, tømning og udbringning
 - Skader på teltdugen skal repareres inden for en uge
 - Såfremt en skade ikke repareres inden for en uge, skal der indgås aftale om reparation inden for to hverdage efter skaden er opstået. Kommunen skal straks underrettes.
12. Forsuring af gylle
 - Der skal bevares et anlæg til forsuring af gylle fra staldene 1-3, jf. bilag 4 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen

1.2.4 Vilkår til lugtreducerende virkemidler

13. Gyllekøling i hele stald 4 er forbindes med en varmepumpe
 - Ammoniak N skal reduceres med minimum 21 % => varmepumpens effekt : $(21=0,85*(W/m^2)-0,04*(W/m^2)^2$
 - Anlægget skal være i drift hele tiden for at opnå den lugtreducerende effekt på 20%
 - Anlægget skal være forsynet med en typegodkendt energimåler, som skal være forsynet med datalogger til registrering af driftstid og køleydelse.
 - Anlægget skal være forsynet med et trykovervågningssystem, en alarm og en sikkerhedsanordning, som stoppe anlægget ved lækage.
 - Vedligeholdelse jf. producentens vejledning. Vejledningen skal opbevares på ejendommen
 - Ved udskiftning af varmepumpe skal dokumentation for køleeffekt indsendes til kommunen før anlægget tages i brug.
14. Smell-fighter anlæg etableres i forbindelse med forsøringsanlægget, med en lugtreducerende effekt på 51 %.
 - Container med anlægget skal stå i betonfundament
 - Gyllen separeres dagligt i forbindelse med forsøringsprocessen. En alarm skal udløses, hvis det ikke sker.
 - Dokumentation for drift af anlægget via automatisk logger (start/stop= driftstimer + dato)
 - Tørstofprocenter i den tykke fraktion skal være mindst 12-16 %/ Tromlesien skal køre med minimum 8 omdrejninger pr. minut.

- Væske fra separation af gyllen løber tilbage i procestank og føre tilbage i stalden eller til gylletank. Tørstoffraktion føres via snegl eller transportbånd til en lukket container eller gyllebeholder.
- Der skal indgås en serviceaftale om serviceeftersyn på både Smellfighter og forsøringsanlæg

1.2.5 Vilkår om støj

15. Husdyrbrugets bidrag til støjniveauet målt ved nabobeboelse i det åbne land må i intet punkt overstige følgende grænseværdier:

	Tidsinterval	Grænseværdi	Midlingstid
Hverdage	Kl. 07.00-18.00	55 dB(A)	Ref.tid 8 timer
Lørdage	Kl. 07.00-14.00	55 dB(A)	Ref.tid 7 timer
Lørdage	Kl. 14.00-18.00	45 dB(A)	Ref.tid 4 timer
Søn- og helligdage	Kl.07.00-18.00	45 dB(A)	Ref.tid 8 timer
Aften	Kl. 18.00-22.00	45 dB(A)	Ref.tid 1 timer
Nat	Kl. 22.00-07.00	40 dB(A)	Ref.tid ½ timer

Støjbelastningen er det ækvivalente, korrigerede støjniveau i dB(A) målt eller beregnet i punkter 1,5 m over terræn. Referencetiden er det mest støjbelastede tidsrum i perioden. Støjens maksimalværdi må om natten ikke overstige 55 dB(A) ved boliger.

Brugen af landbrugsredskaber i marken er undtaget fra støjgrænserne.

1.2.6 Vilkår om håndtering af affald

16. Affald skal opbevares på en måde, som ikke medfører forurening af omgivelserne, herunder jord, grundvand, vandløb eller luft.
17. Der skal foreligge dokumentation for korrekt bortskaffelse af affald f.eks. i form af kvitteringer fra aftagende firmaer.
18. Døde dyr skal anmeldes til afhentning senest inden for 24 timer efter konstatering af dødsfaldet. Hvis opbevaringen sker i en container, kan det vente indtil containeren er fuld, dog skal tilmelding til afhentning ske senest 5 dage efter påfyldning af containeren er begyndt.
19. Døde dyr skal i tidsrummet indtil afhentning opbevares således, at de er afskærmet mod hunde og vilde dyr på en måde, så der ikke opstår uhygiejniske forhold.

1.2.7 Vilkår om bekæmpelse af skadedyr

20. Der skal på ejendommen foretages effektiv fluebekæmpelse i overensstemmelse med de til enhver tid nyeste retningslinjer fra Danmarks Jordbrugsforskning, skadedyrlaboratoriet.
21. Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr.

1.2.8 Vilkår om håndtering af gylle og vaskevand

22. I forbindelse med påfyldning af gyllevognen må der ikke spildes flydende husdyrgødning på jorden således, at der er fare for forurening af jord, grundvand, vandløb eller dræn.
23. Der skal anvendes gyllevogn med påmonteret kran, som svinger ind over tanken, eller der skal anlægges en læsseplads, hvorfra spild ledes til en opsamlebeholder.

24. Gødning og vaskevand fra udleveringsrampen skal ledes til gyllekanalerne eller til en opsamlingsbeholder og videre til gyllebeholderen.
25. Flydende foder eller gødningsstoffer må ikke ved spild kunne afledes til dræn eller vandløb.
26. Spildevand fra vask af stalde betragtes som flydende husdyrgødning, som skal ledes til en gyllebeholder, da det kan indeholde rester af foder og gødning.
27. Opbevaringsanlæggene for husdyrgødning på ejendommen skal have en opbevaringskapacitet på mindst 9 måneder, med en samlet overflade på 1.937 m² eksisterende gyllebeholder, 86 m² ny for-tank + 1254 m² ny gyllebeholder på Østerskovvej 4 og 174 m² på Ersholtvej 17
28. De to eksisterende gyllebeholdere på 3.500 m³ hver og den nye gyllebeholder på 5.000 m³ skal have fast overdækning, teltoverdækning. De nye fortanke etableres med betonlåg.

1.2.9 Vilkår om egenkontrol

29. Det skal kunne dokumenteres at ovenstående vilkår er overholdt. Der skal føres en logbog eller produktionskontrol, hvoraf følgende skal fremgå:
 - Dokumentation for fasefodring
 - Min. 100 pct. fytase eller andet letfordøjeligt uorganisk fosfor
 - Dokumentation for håndtering af affald
 - Forbrug af vand og el
30. Egenkontrol af forsuringsanlæg
 - Gyllens pH-værdi skal registreres elektronisk før og efter hver svovlsyrebehandling. Der skal endvidere føres en elektronisk statistik, der som minimum indeholder oplysninger om de gennemsnitlige pH-værdier i gyllen på månedsbasis før svovlsyrebehandling.
 - Der skal indgås en skriftlig aftale med producenten om serviceeftersyn af forsuringsanlægget, herunder kalibrering af pH-målere. Forsuringsanlægget skal kontrolleres mindst hver fjerde måned. Serviceaftale med producenten skal opbevares på husdyrbruget.
 - Tilsynsmyndigheden skal underrettes i følgende situationer:
 - (a) Når den gennemsnitlige pH-værdi i gyllen på månedsbasis er større end 6,0 før svovlsyrebehandling
 - (b) Når forsuringsanlægget er ude af drift i en periode på mere end 1 uger.
 - Data for pH-målinger, dokumentation for kalibrering af pH-måler samt kontrolrapporter skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.
31. Egenkontrol af Smellfighter-anlæg
 - Automatisk logging af daglig drift af anlægget (start/stop= driftstid + dato)
 - Logbog med driftsstop; årsag og varighed. Kommunen skal orienteres, hvis varigheden overstiger 5 dage
 - Udskrifter skal kunne forevises ved tilsyn og på forlangende
 - Alarm, hvis anlægget ikke kører
 - Skriftlig serviceaftale med producenter
 - Alle logninger og registreringer skal opbevares i mindst 5 år og forevises på kommunens forlangende

32. Egenkontrol gyllekøling
 - Gyllekølingsanlægget skal kontrolleres og serviceres mindst én gang årligt af godkendt montør. Der skal indgås en skriftlig serviceaftale.
 - Alle driftsstop skal noteres i logbog
 - Registreringer fra datalogger, logbog, skriftlig kontrolaftale og de årlige kontrolrapporter mv. skal opbevares på ejendommen i mindst 5 år, og forevises når kommunen beder om det.
33. IE-virksomheder skal udføre miljøledelse der skal indeholde; Miljøpolitik ud fra de aktuelle miljøforhold på ejendommen, fastsatte miljømål og en handlingsplan

1.2.10 Vilkår til forebyggelse af uheld

32. Landbruget skal indrettes og drives således, at spild og andet utilsigtet udslip af forurenende stoffer forhindres og forebygges.
33. Pumpning af gylle til gyllevogn skal ske under opsyn. Pumpeanlægget til og fra gyllebeholderen skal være udformet, så pumpen ikke kan aktiveres ved et tilfælde, evt. ved brug af nøgle.
34. Der skal foreligge en beredskabsplan på ejendomme, med relevante kort og telefonnumre.
35. Ved uheld der afstedkommer risiko for forurening af miljøet, skal beredskabet straks orienteres via tlf. 112.

1.2.11 Vilkår ved ophør

36. Ved ophør af driften på ejendommen skal stalde m.v. rengøres og alle oplag af husdyrgødning, foder, affald og lignende bortskaffes miljømæssigt forsvarligt.

1.3 Offentliggørelser

Kommunen offentliggjorde, at en opdateret ansøgning var modtaget d. 11. august 2022 med frist til 25. august 2022 til at bede om at få udkast til afgørelse tilsendt, når det var klar. Kommunen fik ingen henvendelser i den forbindelse.

Første udkast til genbehandlet afgørelse blev den 26. september 2022 sendt i høring hos ansøger og konsulent. Et opdateret udkast blev sendt til kommentering d. 10. november 2022.

Naboer inden for konsekvenszonen på ca. 1.300 m og sagsparter fik ved brev af 21. november 2022 udkastet tilsendt, og blev orienteret om at de havde mulighed for, inden for 30 dage, at indsende eventuelle kommentarer til Skanderborg Kommune indtil den 21. december 2022.

Kommunen modtog et høringssvar, som mere var generelle betragtning på konventionel svineproduktion i Danmark generelt, og dermed ikke specifikke forhold på Østerskovvej 4. Høringssvaret har derfor ikke medført ændringer i det udsendte udkast.

Gen-behandlet afgørelse om miljøgodkendelse af husdyrproduktionen på Østerskovvej 4, 8670 Låsby, er truffet den 2. januar 2023, og offentliggøres på Skanderborg Kommunes hjemmeside [www.skanderborg.dk/bliv hørt](http://www.skanderborg.dk/bliv_hørt), den 3. januar 2023.

1.4 Klagevejledning

Der kan efter kapitel 7 i *Husdyrgodkendelsesloven* klages over kommunens afgørelse. Klagefristen udløber fire uger efter offentliggørelsen - det vil sige senest 31. januar 2023.

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af Nævnenes Hus' hjemmeside; <https://naevneneshus.dk/>. Klageportalen ligger desuden på borger.dk og virk.dk. Du logger på borger.dk eller virk.dk, typisk med NEM-ID. Klagen sendes via Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr.

Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til den myndighed, der har truffet afgørelse i sagen. Myndigheden videresender herefter anmodningen til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan bestemme, at klagen har opsættende virkning. Udnyttelse af afgørelsen i klageperioden, og mens en eventuel klage behandles, sker derfor på eget ansvar.

Gebyret tilbagebetales, hvis:

- 1) Klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves
- 2) Klageren får helt eller delvist medhold i klagen
- 3) Klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi, klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis klager har indledt forhandlinger med ansøger og/eller kommunen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis nævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret – for eksempel hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

Ifølge § 90 i *Husdyrgodkendelsesloven* kan afgørelsen desuden prøves ved domstolene. Et eventuelt sagsanlæg skal anlægges inden seks måneder efter, at afgørelsen er offentliggjort.

Følgende kan klage:

Ansøger, miljøministeren, Sundhedsstyrelsen samt enhver, der må antages at have en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald. Der kan desuden klages af visse organisationer, som angivet i §§ 85-87 i *Husdyrgodkendelsesloven*.

Kopi af afgørelsen er sendt til:

Ansøger

Konsulent

Borgere som har henvendt sig i høringsfaserne

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Reventlowsgade 14, 1, 1651 København V – e-mail: ae@ae.dk

Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø – e-mail: dnSkanderborg-sager@dn.dk

Danmarks Sportsfiskerforbund,

- Hovedkontor – e-mail: post@sportsfiskerforbundet.dk
- Den centrale miljøafdeling, Worsaaesgade 1, 7100 Vejle – e-mail: lbt@sportsfiskerforbundet.dk
- Miljøkoordinator Leif H. Poulsen, Rosenhøj 16, 8670 Låsby - e-mail: lp@sportsfiskerforbundet.dk

Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København V – e-mail: natur@dof.dk

Dansk Ornitologisk Forening, lokalafdeling – e-mail: Skanderborg@dof.dk

Det Økologiske Råd, Blegdamsvej 4B, 2200 København N – e-mail: husdyr@ecocouncil.dk

Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark v./ Formand Niels Barslund, Vormstrupvej 2, 7540 Haderup – e-mail: nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk

Forbrugerrådet, Fiolstræde 17, 1017 København K – e-mail: fbr@fbr.dk

Sundhedsstyrelsen, Embedslægeinstitutionen Nord, Langelandvej 8, 8940 Randers SV – e-mail: senord@sst.dk

1.5 Resume af godkendelse

Beskrivelse af det ansøgte projekt

Ansøgningen omfatter to etaper;

Etape 1: godkendelse af de eksisterende stalde efter den nye lov, således det fremover er produktionsarealet, der er godkendt.

Etape 2: etablering af stald 4, som har været planlagt siden 2014, og som også indgik i den tidligere godkendelse (2015), men som ikke er opført endnu. Herudover etableres der en ny fortank på ca. 400 m³ ved gylleforsuringsanlægget og to nye fortanke på ca. 99 m³; en øst for den nye stald og en i forbindelse en separationsanlægget.

Forurening og gener fra husdyranlægget

For at begrænse lugt- og ammoniakemission fra anlægget er alle ventilationsafkaste både på de eksisterende stalde 1 til 3 og den nye stald 4 forhøjet til minimum over 9 m over jorden. Alle afkast beregnes som individuelle afkast i OML-beregningen. Derved sendes ventilationsluften højere op, og fortynnes dermed mere end ved normale afkast, inden det når frem til naboer mv. Dette er en måde at begrænse lugtgenerne på.

Som et andet tiltag tilsættes svovlsyre til gyllen fra stald 1-3, som derved forsures, hvilket reducerer ammoniakfordampningen og gylle separeres via Smellfighter-systemet, som reduceres lugtemissionen til ca. det halve. Dette gælder både for etape 1 og 2.

Derudover vil der være fast overdækning på de tre største gyllebeholdere; de to eksisterende på 3.500 m³ og den nye på 5.000 m³ samt overdækning på fortanke.

I stald 4 etableres gyllekøling, som dels reducerer ammoniakfordampningen og også reducerer lugtemissionen, når anlægget er i drift kontinuerligt.

Afgørelse

Skanderborg Kommune godkender de ansøgte produktionsarealer, med vilkår om, at de teknologier som er forudsat i beregning af lugt- og ammoniakemission, anvendes i driften af anlægget.

Yderligere resume af ansøgningen fremgår af den Miljøtekniske redegørelse som er udarbejdet af ansøgers konsulent Nina Gamby, Gråkjær Landbrug A/S.

1.6 Alternativer

Alternative placeringer og indretning er beskrevet i den Miljøtekniske redegørelse afsnit 1.12.

Da den nye stald i etape 4 bygges så tæt som muligt på de tre eksisterende, er kommunen enig i vurdering af, at andre placeringer ikke er relevante at vurdere.

0-alternativet er at forsætte produktionen i staldene 1-3 på den eksisterende § 12 godkendelse.

2. Ansøgning og Miljøvurdering

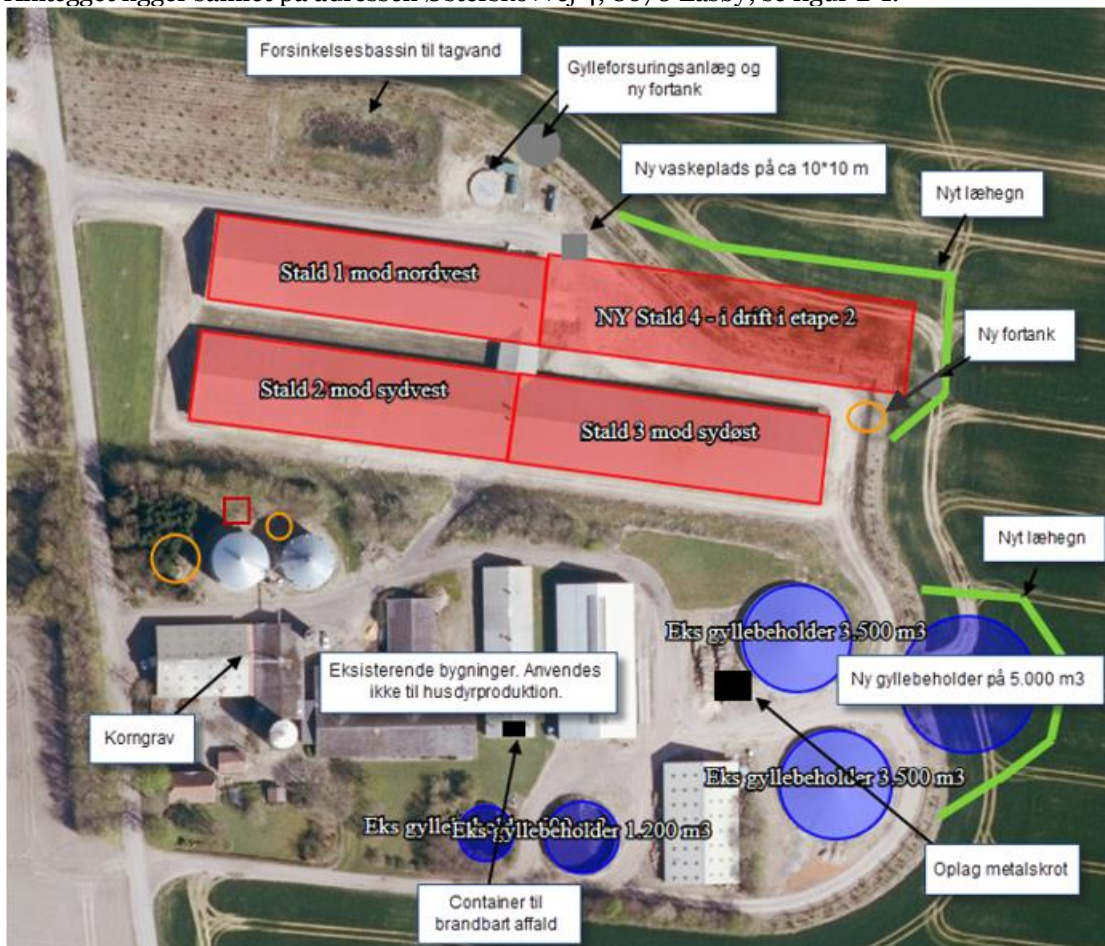
2.1 Lovgivningsmæssig baggrund

Når et husdyrbrug af den aktuelle type ønskes etableret, udvidet eller ændret til et staldareal med mere end 100 m², skal anlægget vurderes i henhold til § 16a i *Husdyrgodkendelsesloven*. Denne miljøgodkendelse er således udarbejdet efter *Husdyrgodkendelsesloven*, hvori EU's VVM-direktiv³ og IE-direktiv⁴ er indarbejdet.

I miljøgodkendelsen er der redegjort for konsekvenserne af at udvide husdyrholdet på bedriften, og for påvirkningen af miljøet i bred forstand. Bedriften har ikke biaktiviteter, der i sig selv er omfattet af IE-direktivet.

2.2 Beskrivelse af det ansøgte projekt

Anlægget ligger samlet på adressen Østerskovvej 4, 8670 Låsby, se figur 2-1.

Figur 2-1 Oversigt over den ansøgte produktionsanlæg

³ Rådets direktiv 85/337/EOF om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet med senere ændringer (VVM: Vurdering af Virkninger på Miljøet).

⁴ IE-direktivet (Industrial Emissions Directive) samler syv eksisterende direktiver om industriemissioner i ét direktiv.

2.3 Produktionsareal og husdyrhold

Husdyrbrugets produktionsramme reguleres ud fra størrelsen på produktionsarealet. Derudover har dyretyper og staldd typer, samt evt. anvendelse af miljøteknologier afgørende betydning for husdyrbrugets miljøbelastning.

Det samlede ansøgte produktionsareal på Østerskovvej 4, 8670 Låsby, er 4.593 m² i etape 1, som udvides til 6.490 m² i etape 2, fordelt på fire og stalde (se tabel 2). Skanderborg Kommune stiller vilkår om, at det angivne produktionsareal, dyretyper og staldd typer skal overholdes.

Staldanlæggene kan med denne miljøgodkendelse udnyttes fuldt ud inden for grænserne for dyrevelfærdsreglerne. I tabel 2 er beregnet et estimat af omfanget af den maksimale produktion.

Tabel 2-1. Oversigt over stalde, dyretyper og produktionsareal på Østerskovvej 4, 8670 Låsby.

Staldnavn	Staldstørrelse	Dyre- og Staldkategori	Produktionsareal	Forventeligt estimeret maks. antal dyr pr. år ifølge dyrevelfærdsreglerne
Etape 1				
1 mod nordvest	2.204	Slagtesvin	1.531	8.730
2 mod sydvest	2.183	Slagtesvin	1.531	8.730
3 mod sydøst	2.144	Slagtesvin	1.531	8.730
I alt, etape 1			4.593	26.190
Etape 2				
4 mod nordøst	2.606	Slagtesvin	1.897	10.810
Samlet, etape 1+2				
Alle fire stalde		Slagtesvin	6.490	37.000

2.4 Anlæg og Beliggenhed

Husdyranlægget ligger samlet på adressen Østerskovvej 4, 8670 Låsby, hvilket er ca. 800 m øst for Låsby. Omkring ejendommen, inden for 200-500 m ligger flere ejendomme i landzone.

Ersholtvej 17, 8670 Låsby hører under sammen ejendom. Her har tidligere været husdyrproduktion. Dette ophørte i november 2017, og vil ikke blive genoptaget. Her findes også en gyllebeholder på 750 m³, som blev kontrolleret i 2019.

2.4.1 Faste afstandskrav

I Husdyrbrugloven og husdyrgødningsbekendtgørelsen er en række enslydende, faste afstandskrav. Disse krav og de faktiske afstande fra det ansøgte anlæg fremgår af tabel 2-2. De fremgår desuden af den miljøtekniske redegørelse.

Tabel 2-2 Generelle afstandskrav jf. husdyrgødningsbekendtgørelsen §§5 og 6 samt faktiske afstande fra anlægget.

	Generelle afstandskrav, m	Aktuel afstand, m
Ikke-almene vandforsyningsanlæg	25	50
Almene vandforsyningsanlæg	50	Mere end 1 km
Vandløb (herunder dræn) og søer	15	45

	Generelle afstandskrav, m	Aktuel afstand, m
Offentlig vej og privat fællesvej	15	20, fra eksisterende bygninger
Levnedsmiddelvirkosomhed	25	Mere end 1 km
Beboelse på samme ejendom	15	Ca. 150 m til ny stald
Naboskel	30	Ca. 100 m
Eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde	50	Ca. 800 m
Område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.	50	Længere end til byzone
Nabobeboelse uden landbrugspligt	50	Ca. 200 m

Skanderborg kommune vurderer på den baggrund, at alle de fast afstandskrav er overholdt.

2.4.2 Opbevaringskapacitet

Opbevaringskapaciteten på ejendommen omfatter fem gyllebeholdere, en fortank og tre gylletanke på andre ejendommen, med en kapacitet på i alt 16.570 m³, se tabel 2-3.

Til gyllebeholderen anvendes naturligt flydelag på de to mindste og ældste beholdere og telt overdækning på de tre største og nyeste. Dette stilles som vilkår for godkendelsen.

Der forventes en produktion på mellem 35-40.000 slagtesvin på ejendommen, når husdyrproduktionen er fuldt udvidet. Ved 35.-40.000 produceret slagtesvin er der en årlig produktion på 19.600 m³ / 22.400 m³ gylle årligt, da normtallet er 0,56 m³ pr produceret svin.

Tabel 2-3 Oversigt over opbevaringsanlæg og befæstede pladser, der anvendes fremover.

Anlæg	Byggeår	m ³	Seneste 10 års beholderkontrol ⁵	Overdækning
Gyllebeholder	1979	600	11-11-2019	Naturligt flydelag
Gyllebeholder	1986	1.200	11-11-2019	Naturligt flydelag
Gyllebeholder	2012	3.500	Er tilmeldt	Teltoverdækning
Gyllebeholder	2012	3.500	Er tilmeldt	Teltoverdækning
Gyllebeholder	ny	5.000	-	Teltoverdækning
Fortank	ny	400	-	Betonlåg
Gyllebeholder, Ersholtvej 17	1981	750	11-11-2019	Naturligt flydelag
Gyllebeholder, Toustrup Stationsvej	1987	1.050	11-12-2021	Naturligt flydelag

⁵ Jævnfør Bekendtgørelse nr. 723 af 12. september 1997 om kontrol af beholdere for flydende husdyrgødning, ensilagesaft eller spildevand (med senere ændringer), skal åbne og lukkede beholdere til opbevaring af flydende husdyrgødning, ensilagesaft eller spildevand på mere end 100 m³ kontrolleres mindst hver 10. år af en autoriseret kontrollør.

Anlæg	Byggeår	m ³	Seneste 10 års beholderkontrol ⁵	Overdækning
Gyllebeholder, Johannes Jensens Vej 29		600	11/12/2021	Naturligt flydelag
Samlet		16.570		

Vaskevand og vandspild indgår i normtallene for de enkelte dyretyper, men da der er teltoverdækning på 12.300 m³ gyllebeholder og der dermed ikke løber regnvand hertil, er der reelt plads til gylleproduktion på 1.350 m³ mere, svarende til ca. 11%.

Der er krav om opbevaringskapacitet på 9 mdr., hvilket svarer til $22.400 - 1.350 = 21.050 / 12 * 9$ mdr. = 15.787 m³, hvorved opbevaringskravet er opfyldt ved den maksimale produktion.

I den nye stald – uden gylleforsuring – bliver der en produktion på ca. 11.500 slagtesvin svarende til ca. 6.440 m³. Gylle herfra er planlagt opbevaret den nye gyllebeholder på 5.000 m³. Fratrullet teltoverdækning (11% af 5.000 m³ = 550 m³) bliver det ca. 5.890 m³. 9 mdr. opbevaringskapacitet svarer til ca. 4.418 m³, hvorved opbevaringskapaciteten er opfyldt.

I de 3 eksisterende stalde – med gylleforsuring – bliver der en produktion ca. 28.500 slagtesvin, svarende til ca. 15.960 m³. Fratrullet teltoverdækning (11% af 7.300 m³ = 803 m³) bliver det ca. 15.157 m³ der skal opbevares i gyllebeholder svarende til 11.570 m³. 9 mdr. opbevaringskapacitet svarer til ca. 11.368 m³, hvorved opbevaringskapaciteten er opfyldt.

Dermed er kravet om 9 måneders opbevaringskapacitet opfyldt.

Ifølge *Husdyrgødningsbekendtgørelsen* vil en opbevaringskapacitet svarende til mindst ni måneders produktion normalt være tilstrækkelig til, at udbringningen og gødningsanvendelsen kan ske i overensstemmelse med de generelle miljøregler. Dette stilles som vilkår for godkendelsen. På den baggrund vurderes den beregnede opbevaringskapacitet at være tilstrækkelig

2.4.3 Affald

Døde dyr opbevares i container eller under kadaverkappe, indtil de afhentes af DAKA.

Håndtering af affald er desuden beskrevet i den Miljøtekniske redegørelse.

Opbevaring og bortskaffelse af affald skal følge det gældende regulativ for Skanderborg Kommune. Det kan til enhver tid ses på www.renosyd.dk.

Der er i regulativet bl.a. krav til opbevaring af farligt affald som f.eks. spildolie: Affaldet skal opbevares i godkendt emballage på en plads med tæt bund, der kan opsamle indholdet fra den største beholder, og pladsen skal være overdækket.

Skanderborg Kommune vurderer, at opbevaring og bortskaffelse af døde dyr sker på en miljømæssig forsvarlig måde, når de til enhver tid gældende generelle regler overholdes.

2.5 Potentielle nabogener

2.5.1 Skadedyr

Fluer i stor mængde kan give anledning til gener hos naboer, selvom disse ligger langt væk. Gyllekanaler og strøelse er gode udklækningssteder for fluerne. Det er oplyst, at der ikke anvendes rovfluer i gyllekummerne, da forsuret gylle forebygger fluegener. Dermed vurderes, at der ikke vil opstå gene for naboer.

Bekæmpelse af rotter og andre skadedyr foregår efter retningslinjerne fra Århus universitet.

I takt med, at dyreholdet forøges, vil der være risiko for en større mængde skadedyr på ejendommen. Da det drejer sig om lukkede stalde, samt foderet opbevares i lukkedes fodersiloer, vurderer Skanderborg kommune, at der efter projektets gennemførelse ikke vil ske en væsentlig opformering af fluer og andre skadedyr på husdyrbruget.

2.5.2 Støv

Der vil forekomme støv fra staldventilationen og fra brug af foderblander, men det vurderes, at det ikke vil give anledning til væsentlige gener for naboerne, da foderblanding foregår i en lukket hal. Dette er yderligere beskrevet i den Miljøtekniske redegørelse.

Der har ikke hidtil været klager fra naboerne over støv.

Skanderborg Kommune vurderer på den baggrund, at der ikke er en umiddelbar risiko for støvgener hos naboerne.

2.5.3 Støj

Støjklenderne vil hovedsageligt være ventilationsanlæggene og foderanlægget inklusive transportsnegle for kornet, mølle og blandingsanlæg. Det vurderes, at husdyrbruget skal overholde støjgrænserne for ”Type 3. Blandet bolig og erhverv” i støjvejledningen nr. 5 / 1984. Disse støjgrænser er anbefalet af Miljøstyrelsen for landbrugsvirksomheder i det åbne land.

Støjklenderne er desuden beskrevet i den Miljøtekniske redegørelse.

Der er kommunens vurdering, at støjklenderne er normale på et landbrug, og ikke vil støj i særlig grad. Samtidig er der mere end 150 m til nærmeste nabo fra yderste staldhjørne og kommunen har aldrig modtager klager over støj fra ejendommen. På den baggrund er det kommunes vurdering, at støjvilkårene kan overholdes, både i etape 1 og 2.

Der er opstillet et vilkår i forbindelse med støj, som kan komme i anvendelse, hvis der kommer klager over støj fra ejendommen.

2.5.4 Lys

Det er oplyst i den miljøtekniske redegørelse, at der er udendørs belysning ved indgangen til staldene og udleveringen, som tændes ved hjælp af en sensor. Det vil som udgangspunkt ikke være tændt om natten.

Der kun tændt lys inde i stalden ved fodring, og når der er mandskab i stalden, i alt ca. 8 timer i døgnnet.

På denne baggrund vurderes, at belysning i forbindelse med produktionen, ikke vil være til gene for naboer.

2.5.5 Transporter til og fra ejendommen

Det samlede antal transportere til og fra produktionsanlægget forventes at blive på samme niveau, som beskrevet i den tidligere godkendelse, beskrevet i den Miljøtekniske redegørelse, afsnit 1.7.10.

Her i beskrevet, at antal transportere ved den nuværende drift (etape 1) er ca. 837 transportere, heraf ca. halvdelen gylleudbringning. I gennemsnit er det ca. 2,5 transport pr. dag. I etape 2 forventes i alt 1.105 transportere i alt, igen er ca. halvdelen gylleudbringning. Det bliver ca. 3,2 transportere/dag som årsgennemsnit.

Skanderborg Kommune har en trafiktælle på Gl. Århusvej omtrent udfør Østerskovvej for 2022, hvor der blev registreret en årsdøgntrafik på 3.390, heraf 134 lastbiler.

Hvis alle transportere fra Østerskovvej 4 kørte ud på Gl. Århusvej, ville de udgøre ca. 2% i etape 2.

Da en væsentlig del af transporterne består af udkørsel af gylle, vil transporterne på offentlige veje være betydeligt mindre.

Skanderborg Kommune vurderer på den baggrund, at transporterne til og fra husdyrbrugets produktionsanlæg ikke vil være til væsentlig gene for nabobeboelser og omgivelserne i øvrigt, når de til enhver tid gældende generelle regler og de supplerende vilkår for miljøgodkendelsen overholdes. Vi ser derfor ingen grund til at regulere transporterne på husdyrbrugets interne veje.

Færdsel på offentlig vej er omfattet af færdselsloven, hvor politiet er myndighed, og kan derfor ikke reguleres i denne miljøgodkendelse.

2.6 Jord, grundvand og overfladevand

Risiko for forurening af jord, grundvand og overfladevand er som udgangspunkt sikret via anden lovgivning.

2.6.1 Jord og grundvand

Anlægget er placeret uden for et område udpeget som følsomt drikkevandområde.

Skanderborg kommune vurderer, at den en gældende bekendtgørelse om olietanke sikrer mod olieforurening af jord og grundvand.

Ligeledes vurderer vi, at når reglerne for opbevaring og anvendelse af sprøjtemidler overholdes og retningslinjer i kommunale indsatsplaner følges, sikres både jord, grundvand og overfladevand mod forurening.

Spildevand håndteres ligeledes efter gældende lovgivning, og vaskevand fra staldene ledes til gyllebeholder. Der etableres en ny vaskeplads. Vandet herfra ledes ligeledes til gyllebeholderne.

2.6.2 Håndtering af overfladevand

Der afledes tagvand til forsinkelsesbassinet fra eksisterende ca. 11.800 m² tagflade. Der regnes med, at der i gennemsnit falder der ca. 0,7 m³ regnvand/m², hvilket svarer til ca. 8.000 m³ vand. Hertil kommer vand fra de overdækkede gyllebeholder, der delvist løber til forsinkelsesbassinet svarende til ca. 900 m³. En del af vandet fra tagene løber ved større regnskyl ud over tagrenderne, hvorfor det vurderes at der samlet på ejendommen ledes ca. 8.500 m³ til forsinkelsesbassinet.

Nedsivning af regnvand kræver en nedsivningstilladelse, mens udledning til dræn eller vandløb kræver en udledningstilladelse. Gennem disse tilladelser sikres, at overfladevandet håndteres uden at belaste de omkringliggende områder. Der skal søges særskilt om disse tilladelser.

2.7 Lugt

Den primære kilde til lugt fra husdyrbrugets anlæg er fra ventilation af staldene. Afhængigt af vejrforholdene kan der forekomme lugtgener fra staldene. Der kan desuden forekomme lugtgener, når gyllen i gyllebeholderne omrøres i forbindelse med udbringningen - dette sker primært om foråret og sensommer.

Faktaboks

I *Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen* (bilag 3, pkt. B), er der fastsat lugtgenekriterier i forhold til de tre områdetyper: byzone, samlet bebyggelse og enkeltbolig på henholdsvis 5, 7 og 15 OU_E⁶ pr. m³ luft. Lugtgenekriterierne kan betragtes som den maksimale, miljømæssigt acceptable lugtgenebelastning fra en given kilde ved den pågældende områdetype. Ved lugtgeneafstand forstås den beregnede mindste afstand fra staldanlægget til det pågældende område, hvor de i lovgivningen fastsatte lugtgenekriterier med hensyn til de tre forskellige områdetyper netop er opfyldt. Lugtgenekriterierne er overholdt, hvis de fastsatte lugtgenegrænser på henholdsvis 5, 7 og 15 OU_E pr. m³ luft ikke overskrides i mere end en procent af tiden.

Lugtgeneafstandene forøges efter nærmere regler, hvis der inden for 300 meter fra den del af byzone og den pågældende beboelse i samlet bebyggelse, der ligger nærmest det pågældende staldanlæg, er andre husdyrbrug med mere en ammoniakemission på mere end 750 kg N/år. Tilsvarende forøges lugtgeneafstanden, hvis der er andre sådanne husdyrbrug inden for 100 meter fra enkeltbolig uden landbrugspligt. Dette sker for at indregne effekten (den kumulative effekt) af den mulige lugtpåvirkning som andre husdyrbrug i området måtte give anledning til.

Lugtgeneafstandene formindskes efter nærmere regler, hvis staldanlægget ligger nord for den pågældende områdetype. Dette begrundes med, at den hyppigste vindretning i Danmark er vestlig og sydvestlig, og at nordenvind typisk forekommer i vinterhalvåret, hvor de relativt lave temperaturer, som regel medvirker til at dæmpe lugtafgivelsen.

Tabel 2-4 Beregnede lugtgene afstande i husdyrgodkendelse.dk

Etape 1	Lugtgeneafstand, ansøgt drift, beregnet i ansøgningsystemet, m	Faktisk afstand fra staldanlæggets lugtcentrum, m
Områdetype		
Byzone, 5 OU	639	841

⁶ OU_E = Lugt-enheder (Odour Units) bestemt efter den europæiske standard for lugtanalyse, hvor 1 OU_E er grænsen for, hvornår den pågældende lugt kan erkendes.

Etape 1	Lugtgeneafstand, ansøgt drift, beregnet i ansøgningssystemet, m	Faktisk afstand fra staldanlæggets lugtcentrum, m
Områdetype		
Samlet bebyggelse, 7 OU	482	1.813
Enkeltbolig ⁷ , nærmeste nabo: Østerskovvej 8, 15 OU	226	247

Tabel 2-5 Beregning af lugtgeneafstande i etape 2 fra husdyrgodkendelse.dk, og via OML-beregningen i etape 2, med skarp tolkning i. Den faktiske afstand ændrer sig, fordi lugtcentrum for anlægget ændres, når der bygges en ny stald.

Etape 2	Lugtgeneafstand, ansøgt drift, beregnet i ansøgningssystemet, m	Lugt, beregnet i OML beregning	Faktisk afstand fra staldanlæggets lugtcentrum*, m
Områdetype			
Byzone, 5 OU	965	5 OU	864
Samlet bebyggelse, 7 OU	749	-	1.800
Enkeltbolig ⁸ , nærmeste nabo: Østerskovvej 8, 15 OU	386	Ca. 10 OU	260

* måles fra lugtcentrum af det samlede anlæg. Da der er en stald mere i etape 2 i forhold til etape 1, vil lugtcentrum for det samlede anlæg ændres og afstanden til nabo, byzone mv. vil derfor være lidt forskellige i de to etaper.

Spredning af lugt beregnes ved to forskellige metoder i ansøgningssystemet. NY er en standardiseret OML-beregning. Hvis lugtgeneafstanden ikke overholdes jf. NY beregning, kan ansøger vælge, at foretage en supplerende, konkret OML-beregning.

Standard-forudsætningerne i OML-lugtberegningerne i ansøgningssystemet er, at store stalde som her, er 6,5 m høje og afkastene har samme højde, jf. Faglig rapport vedr. nye lugtvejledning for husdyrbrug, fra Miljøministeriet 2006. I ansøgningssystemet står kildehøjden som 6 m. Der regnes desuden som standardforudsætning, at afkastene er jævnt fordelt, med et afkast pr. sektion.

Ansøger har valgt, at tilføje en konkret OML-beregning til ansøgningen i etape 2, hvor beregningerne i husdyrgodkendelse.dk via NY-beregning viser at lugtgenekriterierne ikke er overholdt.

Årsagen til at forskellen mellem beregningerne i ansøgningssystemet og OML-beregningen er, at alle stalde har forhøjede ventilationsafkast til 9 m. Dermed får ventilations-luften en højere fart, og dermed sendes højere op i luften. Det betyder, at lugten dels er længere tid om at nå jorden igen, og at den spredes over et større område, så lugten dermed fortyndes. Placeringen af afkastene fremgår af figur 2-2, og er stillet som vilkår for afgørelsen.

Ventilations-volumen er vurderet ud fra norm-ventilationen, 95 %fraktilen af normventilationen og antal stipladser i stalden. I forbindelse med OML-beregningen er indsendt en beregning, som viser, at den ventilationsmængde (vol) som indgår i OML-beregningen ligger tæt på normen på 100 m³/stiplads. Kommunen vurderer på den baggrund, at den anvendte ventilationskapacitet er realistisk.

⁷ Beboelsesbygninger på ejendomme med landbrugspligt efter *Landbrugslovens* regler samt beboelsesbygninger, der ejes af driftsherren, indgår ikke.

⁸ Beboelsesbygninger på ejendomme med landbrugspligt efter *Landbrugslovens* regler samt beboelsesbygninger, der ejes af driftsherren, indgår ikke.

På de eksisterende stalde er afkastene desuden placeret i nærheden af hinanden (tidligere anerkendt som 'samlet afkast', men underkendt klagenævnets afgørelse fra februar 2022 om hjemvisning). De konkrete placeringer af afkastene indgår i de supplerende OML-beregninger. Effekten af 'samlet afkast' indgår dog ikke i den opdaterede OML-beregning.

Figur 2-2 Placering af ventilationsafkast

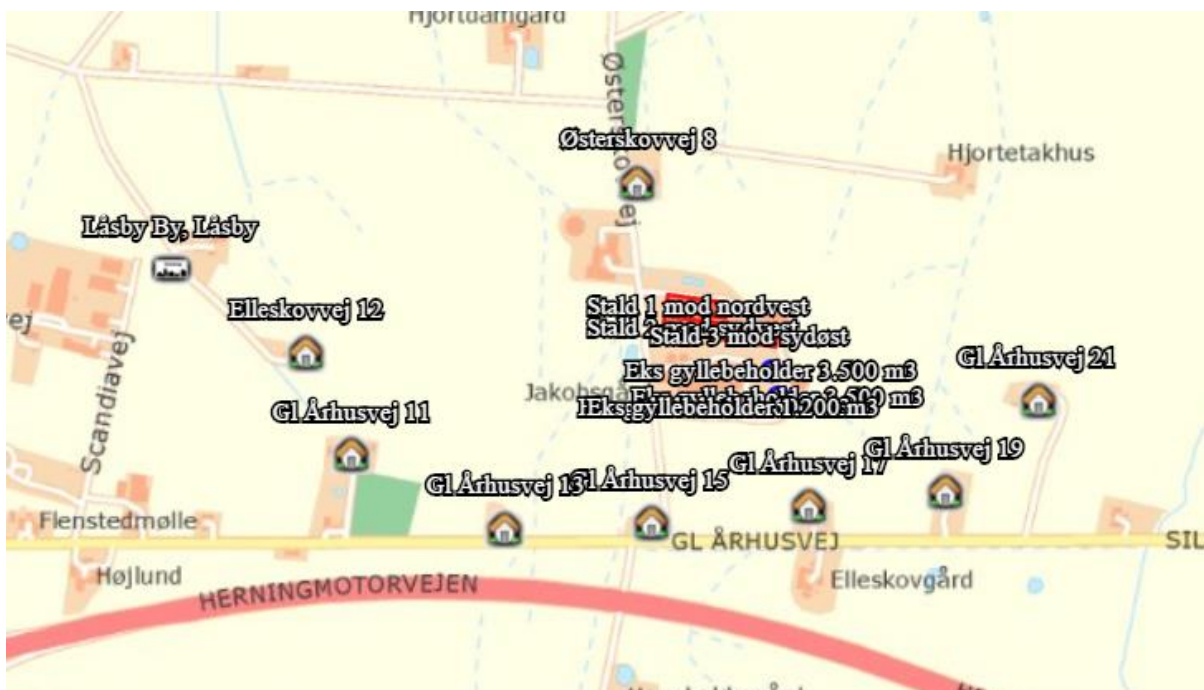
Der etableres et anlæg, Smell-fighter, som i test har vist at begrænse lugten med ca. 51 %. Dette er indregnet i lugtemissionen, som er beregnet i ansøgningssystemet. Dette anlæg vil blive koblet på de tre eksisterende stalde. Dette betyder, at standardberegninger i husdyrgodkendelse.dk viser at alle lugtgenekriterier er overholdt i etape 1, se tabel 2-4.

I etape 2 etableres gyllekøling i den nye stald 4. Når dette kølingen er i drift kontinuerligt kan lugten reduceres med 20%. Dette er indregnet i lugtemissionen i husdyrgodkendelse.dk. Lugtspredningsberegningen i ansøgningssystemet viser, at kravene ikke overholdt til nærmest nabo og nærmeste byzone. Da denne beregning er foretaget ved en NY-beregning, hvor ansøger valgt at udarbejde en supplerende OML-beregning.

Denne viser, at lugtgenekriterierne overholdes med god margin ved alle naboer i landzone, og præcis holdes ved nærmeste byzone grænse, se tabel 2-5 og tabel 2-6.

Der er desuden foretaget en supplerende OML-beregning, hvor effekten af at terrænet er lidt højere mod syd er beregnet. Resultatet viser, at det ikke har nogen betydning for det samlede resultat af OML-beregningen.

Ved OML-beregningen for etape 2, er anvendt vejr-data fra Aalborg. Det betyder, jf. Miljøstyrelsens vejledning, at resultaterne kan tolkes skarpt, hvilket vil sige, at vurderingen foretages konkret i forhold til de retninger naboer/by ligger i forhold til anlægget.

Figur 2-3 Naboer, som der er beregnet lugtgeneafstand i forhold til i hudyrgodkendelse.dk

I OML-beregningen, er der ikke regnet lugtspredning til Elleskovvej 12 og Gl. Århusvej 11, påvirkningen her vil være mindre end påvirkningen ved andre naboer, dels fordi disse to ligger vest for anlægget og dels fordi andre naboer bor tættere på.

Tabel 2-6 Lugtbelastning, beregnet ved konkrete OML-beregninger ved omkringliggende naboer og byzone.

	Omtrentlig vinkel lugtcentrum til nabo	Afstand fra lugtcentrum, etape 2 m	Etape 2, OML, OU	Afskæringskriterie, OU
Østerskovvej 8	330	250	10	15
Østerskovvej 10	330	400	8	15
Gl. Århusvej 13	230	476	7	15
Gl. Århusvej 15	200	342	7	15
GL. Århusvej 17	160	306	7	15
Gl. Århusvej 19	130	425	7	15
Gl. Århusvej 21	100	475	8	15
Låsby, byzone	270	860	5	5

Kravet i husdyrlovgivningen på 15 OU ved naboer i landzone og 5 OU ved byzone er via OML-beregningen vist at være overholdt både i etape 2. Nærmeste 'samlet bebyggelse' ligger længere væk end byzonen, lugtgenekravet på 7 OU hertil er dermed også overholdt, se tabel 2-6.

Der stilles vilkår om, at de teknologier, som indgår i beregningerne af lugt-emissionen, skal etableres og være i drift.

2.7.1 Staldsystem og teknologi

I staldene er delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv. Ventilationsafkastene er samlet i grupper, på hver af de tre eksisterende stalde, hvilket dog ikke har nogen indflydelse på beregningerne af lugtspredning. Alle afkaste er og bliver forhøjet til 9 m over jorden. Dette betyder, at ventilationsluften sendes ud med en højere hastighed end normalt, og derfor spredes og fortyndes mere end normalt. Dette tager beregningerne i ansøgningssystemet ikke tage højde for. Derfor har ansøger fået foretaget supplerende OML-beregninger 2.

I de tre eksisterende stalde er etableret gylleforsuring. Forsuring alene reducerer ammoniakfordampningen med 64 %. Forsuringsanlægget suppleres med et JH Smellfighter anlæg. Ved denne teknologi sker en separation af gyllen i en tromle-seperator. Herved fjernes en del af fiberindholdet i gyllen. Da lugten i høj grad er bundet til fiber-delen (jf. MELT's indstilling om optagelse på Miljøstyrelsens teknologiliste), kan lugten reduceres op til 51 % ved at fjerne fiber-delen.

Den fra-sorterede fiberdel, vil blive opbevaret i container og eksisterende, overdækkede gyllebeholdere.

I etape 2 etableres gyllekøling i den nye stald 4. Varmepumpen, som genererer kølingen dimensioneres så ammoniakemissionen mindskes med mindst 21 %. Da der er indregnet en lugtreducerende effekt på 20%, skal anlægget være i drift kontinuerligt. Dette stilles som vilkår for godkendelsen.

2.8 Natur

Af tabel 2-7 fremgår størrelsen af den samlede ammoniakemission i nudrift og ansøgt drift fra stald og gødningsopbevaringslager, som den er beregnet med beregningsmodellen i IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk (skema 205011 og 205355). Med denne godkendelse vil ammoniakemissionen stige med 3.115,4 kg NH₃-N pr. år.

Tabel 2-7 Beregnet ammoniak emission fra de ansøgte staldanlæg.

Ammoniakemission	Kg kvælstof (N) pr. år
Etape 1	3.628,5
Etape 2	6.813,4
Meremission, som følge af etape 2:	3.184,9

Beregningen af emissionen i etape 1 er en anelse forskellig i beregninger i etape 1 og etape 2, fordi gyllebeholderen på Ersholtvej 17 taget med som nudrift i beregningerne af etape 2. Forskellen er 70 kg N/ha/år, som i praksis ikke vurderes at gøre nogen forskel.

Faktaboks

Hovedparten af ammoniakdepositionen (kvælstofnedfald) fra et husdyrbrug vil - afhængigt af flere forhold - på et tidspunkt blive afsat i landskabet i større eller mindre afstand fra kilden. Størstedelen af den ammoniakdeposition, som direkte kan henføres til et husdyrbrug, vil formentlig ske i terrænet inden for ca. 1 kilometers afstand fra produktionsanlægget. Ammoniakdeposition er som regel til ugunst for opretholdelse af de naturtyper, der kun har brug for en begrænset næringsstofmængde for at kunne trives. Kommunen er forpligtiget til, at vurdere ammoniakdepositionen i forhold til omkringliggende natur.

I henhold til § 7 i *Husdyrgodkendelsesloven* er etablering, udvidelse og ændring af anlæg på husdyrbrug, der er eller derved bliver større end 15 dyreenheder, ikke tilladt, hvis stald eller gødningsopbevaringsanlæg ligger i en afstand på mindre end ti meter til, eller helt eller delvis inden for, nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper beliggende **inden for** internationale naturbeskyttelsesområder (Natura 2000-områder) eller nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper beliggende **uden for** internationale beskyttelsesområder.

Jævnfør *Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens* bilag 3, indeles naturtyperne, omfattet af *Husdyrgodkendelseslovens* § 7, i tre kategorier:

Kategori 1-natur. Naturområder beliggende **inden for** internationale naturbeskyttelsesområder, som indgår i udpegningsgrundlaget for området og er kortlagt af Naturstyrelsen.

Kategori 2-natur. Naturområder beliggende **uden for** internationale naturbeskyttelsesområder. Det drejer sig om naturtyperne: højmoser, lobeliesøer, heder større end ti ha, som er omfattet af *Naturbeskyttelseslovens*⁹ § 3, og overdrev større end 2,5 ha, som er omfattet af *Naturbeskyttelseslovens* § 3.

Kategori 3-natur. Ammoniakfølsomme naturtyper, som ikke er omfattet af kategori 1- og 2-natur: heder, moser og overdrev, som er beskyttet efter *Naturbeskyttelseslovens* § 3, og ammoniakfølsomme skove, der er beliggende **uden for** de internationale naturbeskyttelsesområder.

Der er fastsat forskellige beskyttelseskrav i forhold til de forskellige naturtyper. Den tilladte maksimale **totaldeposition** fra et husdyrbrug til kategori 1-natur er afhængig af antallet af husdyrbrug i nærheden (Antallet af andre husdyrbrug i området er defineret efter nærmere regler om vurdering af kumulation). Hvis der ikke er andre husdyrbrug, må der fra husdyrbruget, der søger om en miljøgodkendelse, være en **totaldeposition** på 0,7 kg N pr. ha pr. år. Er der ét husdyrbrug ud over husdyrbruget, der søger, falder den tilladte **totaldeposition** til 0,4 kg N pr. ha pr. år, og endelig, hvis der er mere end ét husdyrbrug udover husdyrbruget der søger, må **totaldepositionen** fra husdyrbruget, der søger om en miljøgodkendelse, maksimalt være 0,2 kg N pr. ha pr. år.

Den maksimale tilladte **totaldeposition** til kategori 2-natur er 1,0 kg N pr. ha pr. år, mens den maksimale tilladte **merdeposition** til kategori 3-natur som udgangspunkt er 1,0 kg N pr. ha pr. år.

Kommunen kan i konkrete tilfælde tillade en merdeposition til kategori 3-natur, der er større end 1,0 kg N pr. ha pr. år, men kan ikke stille krav om mindre merdeposition end 1,0 kg N pr. ha pr. år. Kommunen skal efter nærmere kriterier foretage en konkret vurdering af, om der er tale om særlige regionale eller lokale naturinteresser og af, om der skal stilles krav til den maksimale kvælstof-merdeposition.

⁹ Lovbekendtgørelse nr. 951 af 3. juli 2013 af lov om naturbeskyttelse (med senere ændringer).

2.8.1 Natura 2000

Faktaboks

EU har udpeget naturområder, som er særligt værdifulde, set i et europæisk perspektiv. Områderne kaldes Natura 2000-områder og er en fælles betegnelse for habitat- og fuglebeskyttelsesområderne. Natura 2000-områderne er udpeget for at beskytte levesteder og rasteområder for fugle og for at beskytte naturtyper og plante- og dyrearter, der er truede, sårbare eller sjældne i EU.

Såfremt marker er helt eller delvist beliggende inden for habitatafgrænsningerne skal ændringer i dyrknings- og gødningsintensiteten anmeldes til den kommune, hvori marken er beliggende.

Nærmeste kategori 1-natur er Lillering Skov, Stjær Skov, Tåstrup sø og Tåstrup mose, som ligger ca. 8 km sydøst for anlægget.

Det skrappeste afskæringskriterie i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen for totaldeposition er 0,2 kg N/ha/år, hvilket gælder for husdyrbrug, hvor der er mere end et andet husdyrbrug som påvirker samme naturområder. Når der ikke er andre husdyrbrug i nærheden, er afskæringskriteriet en total deposition på 0,7 kg N/ha/år. Depositionen, som følge af den ansøgte produktion, er beregnet til 0,0 kg N/ha/år, både i etape 1 og 2. Dermed er afskæringskriteriet overholdt.

Da det nærmeste Natura2000 område ikke påvirkes af emissioner direkte af det ansøgte anlæg, vurderes det, at ingen Natura2000 områder vil blive påvirket af projektet. En nærmere beskrivelse af området er derfor undladt.

2.8.2 Bilag IV arter

Faktaboks

Af EF-habitatdirektivets¹⁰ bilag IV fremgår en række dyre- og plantearter, som er strengt beskyttede, uanset om de forekommer inden for et af de udpegede Natura 2000-områder/habitat-områder eller udenfor. På den baggrund må der eksempelvis ikke gives tilladelse til aktiviteter, der kan beskadige eller ødelægge de pågældende dyrearters yngle- og rasteområder.

Den eneste bilag IV art, der findes i området, og som er relevant i forbindelse med at de ansøgte stalde, er stor vandsalamander. Stor vandsalamander har kendte, men spredte forekomster i området. Den nærmeste, kendte forekomst er ca. 1,5 km nordøst for anlægget. Stor vandsalamander yngler i rene vandhuller, og kan bruge alle vandhuller som rastesteder. Den overvintre på land.

Ammoniakdepositionen fra produktionen til vandhuller i nærheden vurderes at være ubetydelig i forhold til den næringsstofftilførsel, der sker med vand fra omkringliggende marker. Stor vandsalamanders levesteder vurderes dermed ikke at blive påvirket af projektet.

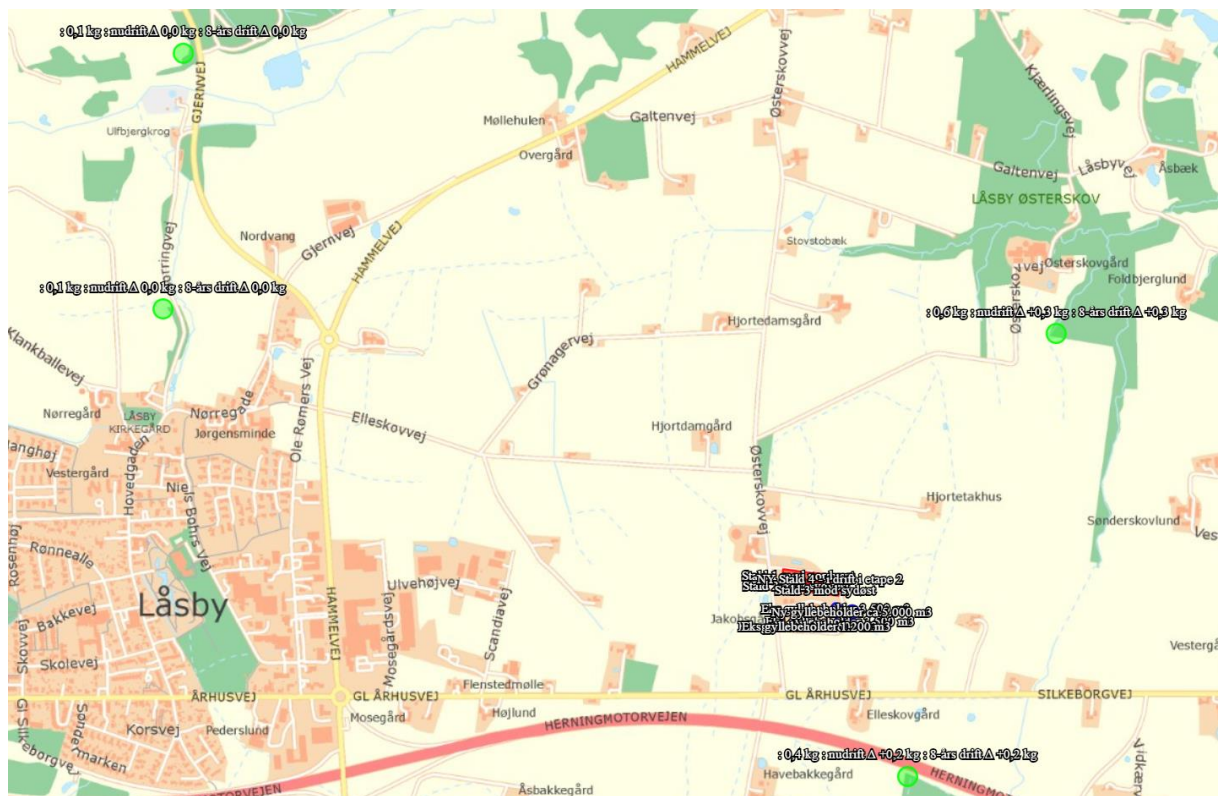
Arter af flagermus kan også forekomme, men er ikke relevante i forbindelse med nærværende udvidelse, da der ikke vil være indgreb i potentielle yngle- og rasteområder for flagermus.

¹⁰ EF-habitatdirektivet fra 1992 (*Rådets direktiv 92/43/EØF om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter* (med senere ændringer)).

Da staldene bliver etableret i tilknytning til det eksisterende anlæg på landbrugsjord, vurderes det ansøgte projekt ikke at påvirke nogen bilag IV arter negativt.

2.8.3 Anden beskyttet natur

Nærmeste naturområde, en potentiel ammoniakfølsom skov, ligger 5-600 m sydøst for anlægget. Det næst-nærmeste er ligeledes en potentiel ammoniak følsom skov, som ligger omkring 1 km nordøst for anlægget. Det tredje-nærmeste er et overdrev nord for Låsby, som ligger ca. 2 km fra anlægget. Nærmeste kategori 2-naturområde er et overdrev på grænsen til Silkeborg, ca. 2,5 km nordvest for anlægget.

Figur 2-4 Kategori 3 områder, der er beregnet deposition til

Oversigt af naturpunkter ? i

Navn:	Kategori:	Opretter:	Kumulation:	Ruhed natur:	Merdeposition (kg N/ha/år):		Totaldeposition (kg N/ha/år):	
					8-års drift	Nudrift:		
K2: Overdrev mod nordvest	Kategori 2	Ansøger	0	Bn	0,0	0,0	0,1	▼
K3: Overdrev mod nordvest	Kategori 3	Ansøger	0	Bn	0,0	0,0	0,1	▼
K3: Potentiel NH3 skov mod sydøst	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,2	0,2	0,4	▼
K3: Potentiel NH3 skov mod nordøst	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,3	0,3	0,6	▼

Beregningerne i ansøgningen viser, at mer-depositionen til alle kategori 3 områderne er under 1 kg, både i etape 1 og 2. I husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen fremgår, at hvis mer-depositionen til kategori 3 natur er under 1 kg, må kommunen ikke stille skærpende vilkår på den baggrund.

Total-depositionen på kategori 2-overdrevet er beregnet til 0,1 kg N/ha/år, hvilket er under kravet i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen.

På den baggrund har kommunen vurderet, at nærmere beskrivelse af områderne er unødvendig.

Faktaboks

I Kommuneplan'16 for Skanderborg Kommune, er der fastsat mål for naturen i kommunen. Planlægningen af det åbne land, er en afvejning mellem benyttelse og beskyttelse. Kommunen skal derfor fastsætte niveauet for naturbeskyttelsen. Den skal som minimum være i overensstemmelse med EU's naturbeskyttelsesdirektiver, internationale naturbeskyttelseskonventioner og den nationale lovgivning.

De vigtigste naturområder er § 3-områder, der er målsat i A, B og C, jævnfør kommunens naturkvalitetsplanlægning samt kommunens Natura 2000-områder.

De vigtigste naturområder er typisk naturområder, som rummer sjældne arter, sjældne naturtyper eller naturtyper, som udgør et vigtigt element som kildeområde for dyr og planter i kommunens netværk af spredningsveje for dyr og planter.

Faktaboks

En skov er defineret som et areal, der er større end ½ ha og mere end 20 m bred, som er bevokset med træer, der danner eller inden for et rimeligt tidsrum vil danne en sluttet skov af højstammede træer.

En skov er ammoniakfølsom, når:

- der har været skov på arealet i lang tid (i størrelsesorden mere end ca. 200 år), så der er tale om gammel »skovjordbund«,
- skoven er groet frem af sig selv på et naturareal, fx tidligere hede, mose eller overdrev, så jordbunden ikke har været dyrket mark inden for en periode svarende til perioden for gammel »skovjordbund« (dvs. i størrelsesorden mere end ca. 200 år), eller
- der i skoven er forekomst af naturskovindikerende eller gammelskovsarter, som er medtaget på listen over arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af skovlovens § 25, og arterne har væsentlig, definerende betydning for skovens naturværdi.

Årsagen til at gamle skove er ammoniakfølsomme er, at både løv- og nåleskov har en tålegrænse for kvælstofdeposition på 10-20 kg N/ha/ år. Det, som kan skades i skoven, er dels vækstforhold og plantearter via ændringer i jordbundskemien, dels andre følsomme organismer, og endelig i ekstreme tilfælde selve træernes bladvæv og andre planters væv.

Ændring af jordbundskemien har normalt kun uvæsentlig betydning i skov plantet på tidligere landbrugsjord, idet den tidligere kalkning, pløjning og gødskning under landbrugsdyrkningen modvirker ændringerne. I gamle skovområder, som ikke er etableret på tidligere landbrugsjord i de sidste par hundrede år, er jordbunden derimod følsom.

Skov opstået ved tilgroning af naturarealer for mindre end ca. 200 år siden indtager en mellemstilling. Ved en vurdering af ammoniakfølsomhed har det derfor betydning, om skoven har en jordbund, som har båret skov i kort eller lang tid. Jo længere tid, des mere følsom. Hvis jordbunden har været dyrket som landbrugsjord, inden skoven blev etableret og inden for de sidste par hundrede år, er jordbunden mindre følsom.

For at kunne afklare om en skov er ammoniakfølsom, indhentes yderligere oplysninger. Jf. den ovenfor nævnte definition på ammoniakfølsom skov er det således nødvendigt at indhente oplysninger om, hvorvidt der har været skov på arealet i lang tid (mere end 200 år), eller at indhente oplysninger om, hvorvidt der er naturskovsindikerende eller gammelskovsarter i skoven.

Oplysninger om hvilke skove, der har gammel skovjordbund, må sammenstilles ud fra tilgængeligt kortmateriale. Hvis skoven både findes på kort fra ca. 200 år siden og i dag, og der ikke er kort, der viser, at skoven i mellemtiden var væk i en periode, må skoven anses for at have gammel skovjordbund. Selve træernes alder i skoven spiller kun en rolle, hvis nogle af dem er over 200 år. I så fald er der også tale om gammel skovjordbund. Oplysninger om hvilke skove, der er selvgroede på tidligere uopdyrket naturareal, må søges på tilsvarende vis ved at sammenholde data fra kort.

Desuden vil der være tale om en ammoniakfølsom skov, hvis den rummer en eller flere af de arter, der er naturskovindikerende eller gammelskovsarter, og som er på listen over arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af skovloven. Det følger heraf, at en skov godt kan være ammoniakfølsom, fordi den rummer naturskovindikerende eller gammelskovsarter, selv om der ikke har været skov på arealet i meget lang tid – mere end 200 år. I de fleste tilfælde vil en skov, der rummer sådanne arter, dog være en gammel skov.

2.9 Landskabelige- og kulturhistoriske værdier

2.9.1 Landskab

Husdyrbrugets beliggenhed skal vurderes i forhold til forskellige udpegninger og beskyttelseshensyn i kommuneplanen og fredninger m.v. Det vil sige relevante bygge- og beskyttelseslinjer, fredede fortidsminder, beskyttede sten- og jorddiger, fredede områder samt landskabelige og kulturhistoriske værdier.

Faktaboks

Bevaringsværdige landskaber

Landskaberne i Skanderborg Kommune er meget varierende med forskellige landskabelige værdier. Fra det kuperede dallandskab øst for den jyske højderyg til det flade slettelandskab med hede og plantager vest for højderyggen. De bevaringsværdige landskaber i kommunen er udpeget i kommuneplanen ud fra forskellige grundlag, hvorfor de forskellige tiltag, for at beskytte dem, ikke er ens.

I Kommuneplan'21 for Skanderborg Kommune er der udpeget bevaringsværdige landskaber, hvor der er tale om både "værdifulde landskaber" og "uforstyrrede landskaber", som i nogle områder er sammenfaldende.

I kommuneplanen er der foretaget en afvejning af landskabsinteresserne i hele kommunen. Det betyder, at det er de vigtigste landskabelige bevaringsværdier i kommunen, der skal bevares og beskyttes. Det vil sige de landskaber, der i kraft af dramatik, mangfoldighed eller monotoni besidder en særlig fortællerværdi, æstetisk værdi eller rekreativ værdi.

De "*værdifulde landskaber*" er landskaber, som rummer en stor fortællerværdi, f.eks. ådalene i de store åsystemer med deres søer og dalstrøg, bakkeøerne på smeltevandssletterne samt hederne og plantagerne. I de værdifulde landskaber kan man ofte aflæse hvordan landskabet er skabt, f.eks. er Søhøjlandet mod øst stærkt præget af den sidste istid, isens bevægelser og isens afsmeltning.

De "*uforstyrrede landskaber*" er landskaber, som generelt er almindelige, sammenhængende landskabsområder i det åbne land og er præget af landbrug og skovbrug, mindre landsbyer, bebyggelser og småveje m.m., spredt i landskabet. At landskabet er uforstyrret betyder, at landskabet som udgangspunkt, ikke er visuelt og støjmessigt påvirket af større tekniske anlæg som f.eks. større el-ledningsnet, veje, store produktionsanlæg, vindmøller, master, større virksomheder og større by- og sommerhusområder.

Geologiske værdier

I Kommuneplan'21 for Skanderborg Kommune er der også udpeget "*geologiske bevaringsværdier*".

Geologiske værdier omfatter lag i jorden eller sammenhængende landskabsformer, også kaldet profiler. De har betydning for forskning, undervisning og fortællingen om landskabets tilblivelse. Det er derfor vigtigt, at der er adgang til de geologiske værdier, og at de ikke bliver sløret af beplantning, byggeri og andre former for anlæg.

De fleste geologiske værdier indeholder betydelige fortællinger om en egn natur og kultur. Skanderborg Kommune rummer fortællingen om isens betydning for landskabets dannelse. "Det midtjyske Søhøjland" mellem seneste istids hovedopholdslinje og den Østjyske Israndslinje.

Det ønskede, nye byggeri, kommer til at ligge i umiddelbar tilknytning til de eksisterende bygninger, og vil have en udformning og udseende, som svarer til de eksisterende bygninger. Slagtesvinestalden opføres nordøst for de eksisterende stalde og parallelt med disse.

Husdyrbrugets anlæg ligger uden for naturbeskyttelseslovens bygge- og beskyttelseslinjer, og områdeudpegninger, som har til formål at beskytte landskabet i bred forstand.

I ansøgningen er det oplyst, at der vil blive plante skærmende beplantning nord og øst for den nye stald, og øst for den nye gyllebeholder. Hele anlægget vil således blive skærmet af beplantning eller den oprindelige gård.

Skanderborg Kommune vurderer på baggrund af det oplyste, at ansøger har taget de nødvendige hensyn til den landskabelige værdi ved at etablere den planlagte nye stald og gyllebeholder på en sådan måde, at byggerierne kommer til at indgå som en del af helheden på ejendommen.

2.9.2 Kulturhistorie

Faktaboks

Landskabet i Skanderborg Kommune er præget af menneskets virke igennem årtusinder. Overalt finder vi historiske spor, der fortæller om samfundsudviklingen og om, hvordan mennesket har påvirket omgivelserne. Mange af de historiske spor er kulturhistoriske værdier, der har så stor værdi for formidlingen af og betydningen for vores kulturforståelse, at de er værd at bevare og derfor fortjener en særlig beskyttelse.

De kulturhistoriske værdier kan både omfatte enkeltstående elementer og hele kulturmiljøer, som f.eks. kirker, kirkegårde og deres omgivelser, fortidsminder som gravhøje og arkæologiske fund, fredede og bevaringsværdige bygninger og anlæg, sten- og jorddiger, alléer og levende hegn samt kulturmiljøer, der afspejler en bestemt tidsepoke eller en landsbytype.

Udpegningen betyder ikke, at der ikke kan ske udvikling inden for eller umiddelbart uden for de udpegede værdier. Det skal dog sikres, at udviklingen sker med viden om, og under hensyntagen til de kulturhistoriske værdier så det undgås, at de kulturhistoriske elementer og spor går tabt og bliver forringet.

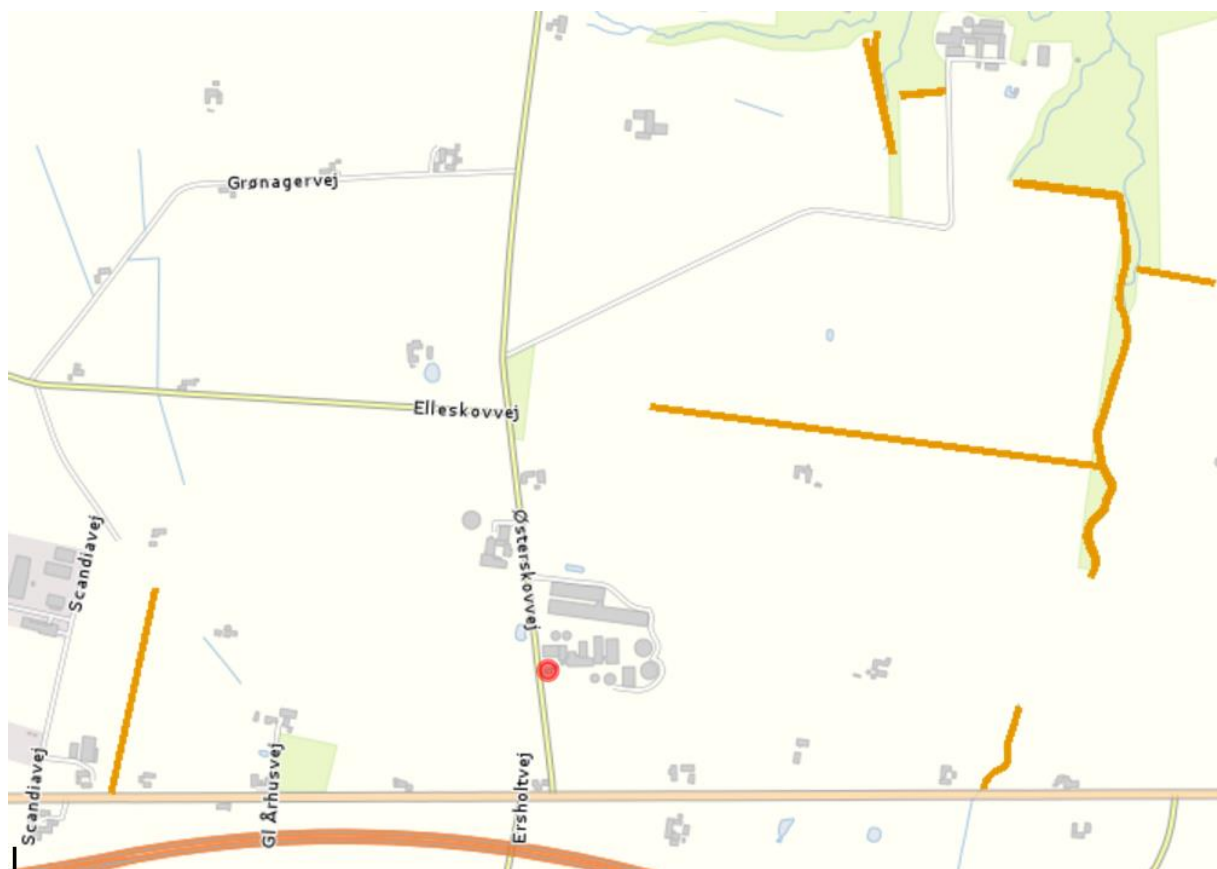
Kommuneplanens udpegning fremhæver de særligt værdifulde kulturhistoriske træk i kommunen. Der er i Skanderborg Kommune udpeget "bevaringsværdigt kulturmiljø".

Jævnfør Kommuneplan for Skanderborg Kommune skal inddragelse af areal til formål, der kan forringe de bærende kulturhistoriske værdier, så vidt muligt undgås inden for de områder, der er udpeget som værende kulturhistoriske værdier. Nye anlæg og bebyggelse skal her tilstræbes udformet og placeret således, at der ikke sker en forringelse af oplevelsen eller kvaliteten af de bærende kulturhistoriske værdier. I landskabet i øvrigt, herunder de øvrige udpegede kulturmiljøer, bør der inden igangsættelse

af byggeri, anlægsarbejder og andre ændringer foretages en konkret vurdering af, om indgrebet er i strid med hensynet til de kulturhistoriske interesser.

Der er ikke registreret fortidsminder og/eller diger på det areal, som ønskes bebygget i forbindelse med projektets gennemførelse, og det pågældende areal ligger mere end 100 meter fra registrerede fortidsminder.

Der findes flere beskyttede sten- og jorddiger i nærheden, som er beskyttet efter § 29 a i Museumsloven, men de ligger uden for det område, der bliver bebygget. Der må ikke foretages ændring af tilstanden af disse diger, medmindre kommunen har meddelt dispensation hertil.

Figur 2-5 Gulbrune streger= beskyttede jord- eller stendiger

Skanderborg Kommune vurderer på baggrund af det oplyste, at projektets gennemførelse på husdyrbruget ikke vil være i strid med hensynet til de kulturhistoriske interesser i området.

2.10 BAT

Ved beregning af BAT tages udgangspunkt i om der er tale om eksisterende stalde eller nye stalde. De tre eksisterende stalde er beregningsmæssigt ”eksisterende stalde, med BAT fastsat i tidligere afgørelse”, mens den nye stald også beregningsmæssigt er en ny stald.

Faktaboks

Et husdyrbrug bør til stadighed søge at begrænse forureningen ved at indføre og gøre brug af den bedste tilgængelige teknik til at nedbringe eventuelle miljøpåvirkninger og gener fra stalde, husdyrgødningsopbevaringsanlæg m.m. Teknologier til begrænsning af ammoniakemission og lugtpåvirkning m.v. samt til bedre udnyttelse af næringsstofferne i husdyrgødningen er i stadig udvikling.

For de virksomhedstyper, der er omfattet af den europæiske godkendelsesordning om integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening (IE-direktivet), udsender EU-kommissionen såkaldte BREF-dokumenter¹¹ ("BAT reference documents"), som fastlægger, hvad der må betragtes som den bedste tilgængelige teknik inden for de industrielle brancher, som IE-direktivet omfatter.

Miljøstyrelsen har udarbejdet Teknologiblade¹², hvori dokumenteret teknik er beskrevet, og hvori der er redegjort for, hvor store reduktioner der kan forventes opnået ved brug af den pågældende teknik, samt hvor store merudgifterne eventuelt vil være.

I husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen er derudover fastlagt BAT-standardvilkår for de gængse husdyrproduktionsgrene, der beskriver en emissionsgrænseværdi for ammoniak som udtryk for en given husdyrproduktions opnåelige BAT-niveau. BAT-niveauet kan opnås ved brug af de dokumenterede teknikker, som er beskrevet i de nævnte Teknologiblade.

Oplysningskravet vedrørende BAT i forbindelse med ansøgninger om miljøgodkendelse af husdyrbrug er forskelligt afhængigt af brugsstørrelse.

Ikke-IE brug med mere end 750 kg N/år i ammoniak emission, skal overholde BAT-ammoniak emissionen fastlagt i bekendtgørelsen.

IE-brug skal overholde BAT-ammoniak emissionskravet samt redegøre for råvarer, energi, vand, management (godt landmandskab), og anvendelse af BAT inden for områderne foder, staldindretning, vand- og energiforbrug, opbevaring og behandling af husdyrgødning og udbringning.

IE-brug er:

- Flere end 750 stipladser til søer
- Flere end 2.000 stipladser til slagtesvin over 30 kg
- Flere end 40.000 stipladser til fjerkræ

¹¹ Rammerne for dette BREF-dokument, der vedrørende intensiv fjerkræ- og svineproduktion, er baseret på punkt 6.6 i Bilag 1 i IPPC-direktiv 96/61/EF om *Anlæg til intensiv fjerkræ- eller svineproduktion med mere end a) 40.000 pladser for fjerkræ, b) 2.000 pladser for slagtesvin (over 30 kg) eller c) 750 pladser for søer.*

¹² Teknologiblade er en samling af blade, som Miljøstyrelsen har udarbejdet med vejledende beskrivelser af tekniske løsninger, som kan begrænse forurening fra husdyrproduktion. Teknologiblade er dels opdateringer af gamle "BAT-byggeblade" og dels helt nye.

2.10.1 Ammoniak

Der er metodefrihed i forhold til valg af staldtype og miljøteknikker, når BAT-ammoniak kravet skal opfyldes.

Både i etape 1 og etape 2 anvendes:

- Gylleforsuring og separering af gyllen via Smellfighter-systemet
- Teltoverdækning af de to største, eksisterende gyllebeholdere og den nye

I etape 2 etableres desuden gyllekøling i den nye stald 4.

I husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen er fastlagt emissionsgrænseværdier for husdyrbrug. Både BAT-krav og den faktiske ammoniak emission for bedriften beregnes i ansøgningssystemet. Når der tidligere, men efter 2007 har været udarbejdet en miljøgodkendelse, skal BAT niveauet som minimum videreføres i de efterfølgende miljøgodkendelser for de eksisterende stalde. For den samlede bedrift er ammoniakemissionen ved anvendelse af BAT og den faktiske ammoniakfordampning er beregnet i ansøgningssystemet, se tabel 2-8.

Tabel 2-8 BAT krav og faktisk ammoniak fordampning, beregnet i ansøgningssystemet

	BAT krav, kg N/år	Faktisk emission, kg N/år
Etape 1	3.629	3.629
Etape 2	6.841	6.813

Samlet set vurderer kommunen, at produktionen overholder krav til BAT for stalden/ammoniakfordampningen.

2.10.2 Fodring

Fodring af dyr på IE-brug skal tilpasses dyrene, så det udnyttelsen optimeres dyrenes forskellige vækst/livs faser.

På denne bedrift anvendes fasefodring, i form af 2 forskellige blandinger. En blanding til grise fra ca. 30 til 55 kg og en blanding til grise fra 55 kg til slagting.

For at øge dyrenes udnyttelse af fosfor i foderet, og dermed begrænse mængden af fosfor i gødningen, skal der anvendes minimum enkelt dosis (100 %) fytase.

Da både anvendelse af fase-fodring og fytase er fastlagt i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen (§36), er der alene stillet vilkår under Egenkontrol, om at der ved tilsyn, skal kunne fremvises dokumentation for at dette overholdes.

2.10.3 Vand- og energiforbrug

For at leve op til BAT er der krav om, at forbruget af vand og energi optimeres. For at kunne følge op på dette, er det i første omgang nødvendigt at registrerer forbruget.

Tabel 2-9 Oversigt over forbrug af vand og energi nu og estimeret forbrug ved ansøgt drift.

	Forbrug, etape 1	Forbrug, etape 2
Vand til produktionen, m ³	7.500-8.500	Ca. 10.000
Elforbrug, kWh	Ca. 430.000	Ca. 600.000
Dieselolie, l	25-30.000	25-30.000

Beskrivelse fra ansøger, tiltag som begrænser vandspild og energiforbrug

Vand:

- Installationer kontrolleres dagligt og der udføres småreparationer med det samme eller der tilkaldes service, hvis der er behov for det.
- Alle vandnipler er over trug og dermed uden vandspild.
- Højtryksrensning efter iblødsætning med lavt vandforbrug ved vask af stalde.

Energi:

- Da staldene med husdyr er forholdsvis nye er der benyttet strømbesparende teknologi til belysning, foderblanding, gyllepumper, ventilation m.v.
- Når der skal skiftes belysning, pumper m.v. vælges der strømbesparende enheder.
- Der anvendes lavenergystofrør i staldene.
- Lyset i staldene er tændt efter behov og styres af foderstyringssystemet.
- Ventilatorerne er strømbesparende og kører kun efter behov.
- Ventilationssystemet rengøres jævnligt ved vask af staldene, herved fjernes snavs mv. der kan yde modstand og forøge energiforbruget.
- Al ventilation er styret af et temperaturreguleret styringssystem, som sikrer, at ventilationen kører optimalt, både med hensyn til temperaturen i staldene og el-forbruget.

Det vil være i ejers interesse, at minimere driftsomkostningerne med hensyn til forbrug af energi, hvorfor Skanderborg Kommune antager, at der ikke vil blive forbrugt mere energi end nødvendigt på ejendommen.

Der stilles vilkår under Egenkontrol, om, som minimum, årlige registreringer af forbruget.

2.10.4 Management og miljøledelse

Anlæg og tekniske installationer renses, vedligeholdes og udskiftes i sådan en grad, at der sikres korrekt brug og effekt.

Alle ansatte introduceres grundigt til deres arbejde, herunder at der overalt på virksomheden skal være rent og ryddeligt.

Døde dyr placeres under kadaverkappe/i beholder og bortskaffes til DAKA, jf. national lovgivning.

Affald afskaffes via en affaldscontainer som står i maskinhuset og afhentes efter behov ca. 5-6 gange årligt Metal opbevares ved gyllebeholderen og afhentes efter behov ca. 1 gang årligt.

Der udarbejdes gødningsplaner.

Gylle vil blive opbevaret i gyllebeholder med tæt flydelag eller teltoverdækning og der føres logbog, hvor der ikke er teltoverdækning.

Der er udarbejdet en beredskabsplan, som er placeret synligt for alle som kommer på bedriften.

Der er udarbejdet et miljøledelsessystem, der som minimum indeholder:

- En miljøpolitik, med afsæt i de aktuelle miljøforhold
- Fastsatte miljømål
- En handlingsplan for miljømålene
- En årlig evaluering af miljøarbejdet, inkl. en gennemgang af miljøledelsessystemet

Krav om miljøledelse, oplæringsmateriale til medarbejdere, planer for kontrol, vedligehold mv. er fastsat i Godkendelsesbekendtgørelsen for alle IE-brug og stilles derfor ikke som vilkår for godkendelsen.

3. Bilag

3.1 Miljøkonsekvensrapport

3.2 Ansøgningskema etape 1

3.3 Ansøgningskema etape 2

3.4 OML-beregning, etape 2